

S O K F É L E .

5. Szám.

Béts. Januárius 17-dikén.

1834

Emlékeztető Jegyzetek.

J a n u á r i u s .

15 Jan. — 1622. Szül. Parisban Molière költő. — 1754 Gedicke német költő 's paedagog. — 1790. Frantzia ország felosztatik 83 kerületre.

16 Jan. — 1712. Szül. Jacobi német író. — 1730. Szül. Bode németíró. — 1766. Szül. Ammon a' Dresdai udvar fő egyházi szónoka. — 1809 † Kretschmann költő.

17 Jan. — 1757. Regensburgban ország gyűlés. II Fridrik elnel hábora határoztatik. — 1789. Igazi kezdete a' Frantzia revolutionnak.

Holbein János híres festő és fametsző ,

született 1498-ban meghalt 1554.

Holbein János egy a' leghíresb német festők közül 1498-ban Augsburghban született. Az atya, hasonlóképen jeles festő, volt a' fiának tanítója. A' vig Jantsi már gyermek korában felette nagy hajlandóságot és tehetséget mutatott a' festés mesterséghez. Képeket ded-formában (miniaturban), víz színnel (guaschéban), és olajban olly nagy szorgalommal festett, hogy már ifjúságában méltó dítséretet nyert munkáival. Később Basiliába ment az atya. Itt öszve találkozott az ifjú Holbein ama híres Erasmussal, le festette őtet; és fába ki is metszette az Erasmus ösmeretes könyvéhez: „*laus stultitiae*“ tartozó képeket. Ez új figyelmet gerjesztett a' festő munkáira, és elhíresítette nevét mindenféle; mert Erasmus munkái abban az időben nemcsak Németországban, hanem minden keresztyén nemzet tudósaitól olvastattak. Erasmus barátsága nagyon hasznos volt a' mi Jantsinknak. De az ifjú ember itt

Toldalék a' M. Kurírhoz.

még mással is megismerkedett, a' kivel szerentsétlenül járt, tudni illik egy leánnyal, a' kit meg szeretvén feleségül el vett. Azomban azt tsak hamar meg bánta, mert az roszzs erköltsű lévén őtet minden módon búsította és az egész kedvét el vette. Erasmus látván ezt a' küllömben olly víg ifjú embert búsongva és szomorún járn; és meg tudván szomorúságának okát, javasolta neki, hogy szabadúljon meg attól a' házi sárkánytól és menjen Angliába. Holbein örömet megfogadta Erasmus szavát, 's tőle ajánló levelet nyervén Morus Tamáshoz, ama hires Angliai kantzellásiushoz Angliába elutazott. Morus nyájasan fogadta az ifjú festőt, és három esztendeig dolgoztatott vele. Egyszer Morus Tamás vendégének ki kérte VIII-ik Henriket Anglia királyát, és felfüggesztette Holbeinnak minden munkáját egy szobában. A' király meglátván a' képeket meglepetett a' gyönyörű festések által. „Ki a' mestere? ezt kérdé, kitől vannak ezek a' gyönyörű munkák? él e' még a' mesterek, és meg lehetne e' nyerni jó fizetésért?“ A' kantzellarius mondá mosolyogva, hogy az ifjú már három esztendő olta dolgozik nála, és meg kérte a' királyt, hogy engedje meg neki Holbeint bemutatni. „Nagyon vágyódom, felele Henrik, megismerkedni vele, hadd jöjjön mennél hamarább. Holbein János tehát bemutatott a' királynak, és úgy megtetszett neki, hogy derék fizetéssel mindjárt magához vette. A' király attól az időtől fogva a' figyelmének és kegyelmének mindenféle bizonyítását mutatta eránta. Egykor midőn Holbein valamelly képen dolgozott, mellyet nagy örömmel éppen ki akara festeni, egy Anglus Lord bé jelentette magát nála. Holbein nem akarván mindjárt munkáját félbe szakasztani, más napra kérte ki magának ezt a' látogatást. A' nemes Anglus meg tudván más nap, hogy a' festő otthon van, min-

den kérdés nélkül bément annak szobájába. Ezen Holbein annyira megharaguvék, hogy a' Lordot meg támadta, és minthogy a' Lord jó szántából nem akart elmenni, a' festő bátorkodott ötet a' gráditson levetni. A' mélyen megbántott Lord a' királyhoz futott és elégtételt kért. Henrik elbeszéltette magának az egész dolgot, és azt állítá hogy Holbeinnak igazsága volt légyen. A' Lord visszonozá a' királynak, hogy ő mint Ánglus fő nemes nem szenvedhet el illy nagy megsértést, kivált egy rongyos festőtől. De a' király ezt felelte: Kedves barátom, hét parasztból tüstént tehetek én hét Lordot, olyaut mint te vagy, de hét Lordból, tsak egy Holbeint sem.

Ezen híres ember festései teljesek valának étlettel és észszel; és szabadok ama feszességtől a' régi német festők legközönségesebb hibájoktól. A' festései többnyire Londonban, Basiliában és Véleztében találtatnak. Holbein a' képeit szaporán kitsinyben rajzolta, és azután fába szokta metszeni, minthogy a' fa metszésben is nagy mester volt. Vannak általa készített nagyon drága fára metszett képek, mellyeket a' rézmetszés gyűjtők nagyon keresnek. — A' leghíresebb képeihez számláltatik a' haláltántz (Todtentanz) Basiliában, melly képnek eredeti rajzolatja ugyan ennek a' városnak könyvtárában tartatik. Ezt a' képet is kitsinyben fára metszette. Nagy kár hogy ez az érdemes festő már ötven hat esztendő korában meghalt, a' pestis nyavalyában. Londonban, 1554-ben.

Külömbfélék.

Bizonyos városban a' haj fodritók azt kérték a' többségtől, hogy a' beretválás el tiltatván a' borbélyjoktól, adattassék nékiek, mert ez a' chirurgica operatiókhoz úgy is semmi részben, ellenben egyenesen a' haj fodoritók mesterségéhez tartozik. Erre a' Polgár mester emigyen válaszolt: „A' beretválás továbbra is borbélyoknál marad, ugyan is, azt a' köppölyözéshez hasonló voltára nézve mind addig chirurgica operationak lehet tekinteni, míg a' művhelybéli borbély legények mesterségeket jobban meg nem tanulják.“

Cs.

Brougham 1830-dik esztendőben az Angoly alsó ház ülésében tartott egyik beszédjében nyilván ki mondá azon nagy, de fájdalom igen kedvetlen igazat: hogy kezdettől fogva minden embernek, minden időben, és minden országban az a' sorsa, melynél fogva kik arra a' betsültre törekednek, hogy a' köz. jót előmenetelítsék, az ezen igyekezetre vezető utjokat, tettetett vagy nyilvános ellenjeikkel, és rossz akaratú hitetlen barátokkal találják meg lepve lenni.

Cs.

Egy tábori szólnok szombat nap annyira felborozta magát, hogy tsak mások gyámolításával juthata lakására. Más nap reggel barátinak, és hallgatóinak nem kevés almélkodásokra e' felett tarta igen derék beszédet, hogy: „*a' reszeges nem fog mennyek országába jutni,*“ melynek végzetével egy ismerője emigyen szállítá meg: Szólnok Úr! a' részegség undokját kárhóztató mai beszédjével az egész Regimentet bámúlásra inditá, ugyan is ily thémát senki sem várhatott. Barátom! felele ez, ha az. Úrnak a' bor miatt oly iszo-

nyú fő fájása volna, mint a' milyen engemet ma ki-
noz, bizonyosan a' részegség ellen tartana beszédet.

Cs.

Talma nevezetes Frantzia szín jádzó utazván az országban következő értelmű levelett kapott. — „Uram! Minden további ki nézés nélkül tsak hat frank tulajdonom marada. Ugy értettem, hogy Uraságod városunkat meg jelenésével szerentséltetni fogja, és éppen a' tájban, mikor magamat kivégezni fel tett szándékom, ezen feltételem teljesítését halasztom ugyan még kevés időre, mindazáltal, mint bámulója az Úr talentomának, melyet e'koráig tsak hirből ismérek, kérem siettesse meg érkezését, hogy az Urat tsudálhassam, 's azután meg halhassak. Ne tagadja meg ezt ember társától, ki még tsak négy napig élhetvén, tulajdona summáját így rendelte el:

négy napi élelemre	3 frank.
egy jádzó színi billetre	— 2 fr. 50 cent.
egy személynek méregre	— 2 = 50 =
Summa	6 frank.

Cs.

Milton szinte egy időben lön vakká, és özvegyjé, nem sokára ismét megházasodott. Midőn e' tárgyban barátja kérdőleg azt jegyezné meg: világtalan létére mikép találhatott második feleségre? Oh igen könnyen felele Milton, sőt ha az egek engemet vakságon kívül, süketséggel is látogattak volna, egész Angliában minden bizonnyal én volnék leg jobb parthie.

Cs.

Beszéd közt azt mondja egykor egy Török Cadi (Bíró) collegájának: hogy ő nagyon bajosnak találja

a' törvénykezésben ítéletet hozni, mikor az egyik peres fél gazdag. Ez barátom — felel a' colléga, még tsekélység — de mikor mind a' két fél gazdag, és egyik a' másikat űzi az adakozásban már ekkor valóban nehézdolog határozni! Cs.

Lord Exmouth utóbbi Párisban, létekor elment tiszteletére az akkor Frantzia király X-dik Károlynak, ki is az ország állapota iránt vele beszédbe ereszkedvén, tudakozódék véleményje iránt. Sir! felele a' Lord, meg fogja egy Brittus nyersen egyenes tengeri embernek engedni, hogy a' valót tisztán ki mondom, véleményem tudnillik az, hogy ha Felsőged meg nem fordítja hajóját, nem telik három hónap bele, hogy én Felsőgedet London útszáin bér kotsiban fogom kotsikázni látni. Cs.

Báró Trenk való állítása szerint, a' kis lelküeket ön nagysággal meg vetni, annyit tesz, mint magát a' böltsek előtt nagyjá tenni. Cs.

Ért e' Amelót Spanyolúl? kérdé Királya. — „Nem Felsőgedes Uram.“ — Óh kár édes Amelót! — Ez, példátlan mértékben, nagyra vágyó lévén, arról kezdé álmodozni, hogy ő hihetőleg a' Spanyol Udvarhoz követségre volt vala szánva, 's valónak képzelvén ámulását, hiú vágygyal neki esik a' Spanyol nyelv tanulásának, és azt hat hónap alatt nem tsak imígyamúgy, hanem való minőjében tulajdonává tévén, az Udvarhoz megy, és képzetitől elragadtatott nagyzással jelenti, hogy ő a' Spanyol nyelvet már tökéletesen érti, 's beszéli. Szerentsét kívánok ehez magának, monda a' Király: ugyanis már most Don Quixot történeteit eredeti nyelven olvashatja. Cs.

Azt állítja egy nevezetes Frantzia író: hogy a' német fejr személyek közt, Szépség koszorúja tagadhatatlanúl a' Saxoniai leányokat illeti. Nem rútak az Ausztriaiak, mindaz által a' Magyarnék minden bizonyal legszebbek. Ezen kies országnak némely tájjain alig láthatni egy nem szépet, és ezen Hon szépjeinek teint — charmantja származtatta hihetőleg azon közmondást: hogy Magyar országban a' Szép aszszony oly sűrűn nő — mint a' fű. A' Lengyelnéktől a' figyelmet nem lehet el tagadni, mint hó, oly fejéren tündöklő ortzájok, de characterek is hó hidegségű. Azt jegyzi meg rólok az Olasz: hogy velek valo társalkodás által könnyen kaphatni mátkát.

Cserey.

A' Sírnál Andalgó.

Itt ülök le — hol Hivemnek
 Földi része hamvadoz,
 Hol búson a' Sir Keresztnél
 Egy Nefelejts fakadoz. —
 Itt ülök le, 's búm' nyögelve
 Nézek néma Sírjára
 Könnyet húlva; 's ez komorúl
 Lehat hideg porára.

Árva szivem tzélt nem ére,
 Üldöz a' sors' hatalma
 Távól a' tzél — a' boldog tzél
 'S azzal szivem' nyugalma. —
 Eny hületlen fájdalmimtól
 Lankadozó porvalóm
 Kifáradt már; — árva szivem'
 Lesújtá a' fájdalom.

Hív! ha egy Sír még emészti
 Er'tted égő szivemet;
 Te lehelve a' Síron túl —
 El ne felejts engemet! —
 Ah, megszüntél földi lenni,
 'S Sír hantodat egy Kereszt
 Őrzi, midőn hív Barátod
 Sírodnál lantolja ezt:

Eljutottál a' boldogság'
 Révpartjához; 's valaha
 Elevezek én is hozzád —
 Egy Ekhó viszonzá: *ha!*
 Tekints vissza azon tájra,
 Hol Neked a' szeretet
 Örök szobrot emelt; 's arra
 Nefelegtset ültetett!

Lapsánszky J.
 Szigethről.

R e j t e t t s z ó .

Nem kitsinke nagy nevemnek
 Négy betűs elő jele;
 De többi hármam megyémnek
 Ozman' kény után kele,
 Bár magában volt a' honnak
 Hartz üdön véd, oltalom. —
 Most de ormán sok halomnak
 Vértse lepte kő-halom. —
 Léteznek az ős Biharban
 Társa sok dühös viharban;
 Tserhalom imáda kit
 Nyugszik éj' homályban itt.

Megfejtés a' 4. számban: Oláh, ól, háló.